

Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie

en werkwijze peer review

December 2021

Inhoudsopgave

Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en werkwijze peer review	5
1. Aanleiding en achtergronden: waarom een kwaliteitskader en peer review	5
2. Uitgangspunten kwaliteitskader en peer review	6
3. Leeswijzer	7
4. Ten slotte	8
<hr/>	
Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie	11
1. Inleiding	11
2. Kwaliteitskader partnerschappen Samen Opleiden & Inductie	12
3. Basiskwaliteit en eigen ambities	13
4. Vier waarborgen	14
5. Bronvermelding	19
<hr/>	
Procedure peer review bij het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie	21
1. Inleiding	21
2. Beoordelingsgerichte peer review	21
3. Ontwikkelingsgerichte peer review	22
4. Kwaliteitsborging	23
5. Proces ontwikkelingsgerichte peer review	24

Preambule - Kwaliteitskader en peer review Samen Opleiden & Inductie

Preambule - Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en werkwijze peer review

1. Aanleiding en achtergronden: waarom een kwaliteitskader en peer review Samen Opleiden & Inductie?

Bestuurlijke ambities

In de afgelopen jaren heeft 'Opleiden in de School' zich ontwikkeld tot 'Samen Opleiden en Professionaliseren'. Leraren worden steeds vaker opgeleid in een leeromgeving waarin sprake is van intensieve samenwerking tussen scholen/besturen en lerarenopleidingen. Die gezamenlijkheid heeft de afgelopen jaren vorm gekregen in 'Samen Opleiden' als het gaat om de initiële opleiding van leraren, maar ook in projecten zoals VSL (Versterking Samenwerking van Lerarenopleidingen en Scholen) en BSL (Begeleiding Startende Leraren), waarin lerarenopleidingen en schoolbesturen samenwerkten in het opzetten van goede inductieprogramma's voor startende leraren. Ook wordt er op steeds meer plekken verkend hoe schoolbesturen en lerarenopleidingen kunnen samenwerken om leraren gedurende hun verdere loopbaan te ondersteunen bij hun professionele ontwikkeling.

Het ministerie van OCW, de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, Vereniging Hogescholen en de VSNU hebben de gezamenlijke ambitie om het Samen Opleiden als norm te stellen voor het opleiden van alle toekomstige leraren. In het verlengde daarvan wordt het opleiden van leraren verbonden met de verdere professionele ontwikkeling van de leraar. Het opleiden van leraren kan worden gezien in het perspectief van deze

doorgaande ontwikkelingslijn. Hiervoor is het nodig dat partnerschappen van scholen/besturen en lerarenopleidingen een gezamenlijk gedragen beeld hebben van de kwaliteit van Samen Opleiden en Professionaliseren¹.

Nieuw landelijk systeem kwaliteitszorg

Om de kwaliteit van Samen Opleiden en Inductie te kunnen borgen, verantwoorden en versterken, zijn er nieuwe afspraken nodig over een kwaliteitskader en over de inrichting van kwaliteitszorg voor partnerschappen. In de zomer van 2019 is de beoordeling van erkende partnerschappen Samen Opleiden door de NVAO geschrapt als voorwaarde voor aanvullende bekostiging, zoals vastgelegd in de regeling 'Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen'. De NVAO kan op basis van haar wettelijke opdracht enkel kijken naar het 'hogere-onderwijs-deel' van Samen Opleiden, en niet naar de samenwerking in het partnerschap als geheel. Het past daarom niet bij de huidige ontwikkeling van het Samen Opleiden en Professionaliseren om vast te houden aan de beoordeling door de NVAO (zie [de brief van OCW](#)²).

Het bestuurlijk overleg Samen Opleiden, bestaande uit het ministerie van OCW, de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, VH en UNL, heeft in 2019 daarom opdracht gegeven om:

- een landelijk kwaliteitskader te ontwikkelen voor het Samen Opleiden van aankomende leraren en de inductie van startende leraren,
- een bijbehorende werkwijze van peer review te ontwikkelen waarin de

1. Deze partnerschappen worden ook wel 'opleidingsscholen' genoemd. Wanneer één van de partners wordt bedoeld, dan wordt het opleidingsinstituut benoemd als 'de lerarenopleiding' en de instelling voor po, vo of mbo als 'de school'.
2. <https://www.platformsamenoopleiden.nl/wp-content/uploads/2019/03/Brief-OCW-kwaliteitszorg-samen-opleiden-en-professionaliseren.pdf>

gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kwaliteit tot uiting komt.

Het kwaliteitskader beschrijft de basiskwaliteit van Samen Opleiden en Inductie en geeft partnerschappen handvatten voor de verdere ontwikkeling hiervan. Aan de hand van het kwaliteitskader organiseren partnerschappen peer reviews. Het systeem van peer review komt voort uit het perspectief van gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen, schoolbesturen en opleidingen voor kwaliteitsontwikkeling van de partnerschappen. Peer review aan de hand van het kwaliteitskader stimuleert werken aan een kwaliteitscultuur.

Het kwaliteitskader beschrijft de waarborgen die een centrale rol spelen bij de evaluatie van partnerschappen. Die evaluatie heeft twee vormen: een beoordelingsgerichte en een ontwikkelingsgerichte vorm.

2. Uitgangspunten Kwaliteitskader en peer review

De volgende vijf uitgangspunten zijn leidend voor het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en voor de werkwijze van peer review:

1. Samen Opleiden én Inductie

Het belang van een doorlopende professionele ontwikkeling van (aankomende) leraren wordt breed onderschreven. Daarom is ervoor gekozen om, naast het Samen Opleiden, ook de inductiefase mee te nemen in het kwaliteitskader. Deze benadering biedt partnerschappen, schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen handvatten om de verbinding tussen het Samen Opleiden

en de inductie zelf te versterken. Bij de beschrijving van de basiskwaliteit is er dan ook aandacht voor zowel het Samen Opleiden van aankomende leraren als voor de Inductie van startende leraren.

De gelden die via de regeling 'Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen' aan partnerschappen worden verstrekt, zijn gericht op tegemoetkoming in de kosten voor het Samen Opleiden. Wanneer inductie van startende leraren wordt meegenomen in de peer review, dan hebben de uitkomsten betreffende de kwaliteit geen consequenties voor subsidie vanuit de regeling.

2. Verscheidenheid partnerschappen en ambities

Partnerschappen verschillen in de ambities die zij hebben op het gebied van Samen Opleiden en Professionaliseren. Ambities gericht op verbreding en/of verdieping van Samen Opleiden en Inductie zijn vaak gekoppeld aan regionale ontwikkelingen. Het gaat bijvoorbeeld om voortgezette professionalisering van leraren, onderzoek of onderwijsinnovaties, maar de ambities kunnen zich bijvoorbeeld ook richten op de aanpak van het lerarentekort. De inhoud van het kwaliteitskader biedt partnerschappen ruimte om zich op deze (verschillende) aspecten verder te ontwikkelen. Omdat het kwaliteitskader partnerschappen aanspoort om zelf te bepalen op welke wijze zij de kwaliteit van het partnerschap verbreden en/of verdiepen, stimuleert het kader ook het eigenaarschap van kwaliteitsborging en -ontwikkeling.

3. Cyclus peer review

Aspirant-partnerschappen³ nemen vier jaar na de toekenning van de aspirantstatus deel aan een beoordelingsgerichte peer review, waarbij ze aantonen dat ze

3. Vanaf de lichte aspirant-opleidingsscholen 2019.

minimaal voldoen aan de basiskwaliteit op de waarborgen die zijn beschreven in het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie. Voldoen ze aan de basiskwaliteit van Samen Opleiden, dan volgt definitieve toetreding tot de regeling en krijgt het partnerschap de status van 'erkend partnerschap'. In de regeling is vastgelegd dat erkende partnerschappen elke zes jaar een ontwikkelingsgerichte peer review uitvoeren aan de hand van dit kwaliteitskader. Dit is een voorwaarde voor tegemoetkoming in de kosten van het Samen Opleiden.

4. Gezamenlijke kwaliteitsontwikkeling

Het kwaliteitskader en de peerreviewmethodiek gaan uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kwaliteitsborging en -ontwikkeling van partnerschappen én op landelijk niveau. De werkwijze van peer review is zo ingericht, dat partnerschappen niet alleen om de zes jaar worden gereviewd, maar zelf ook elke zes jaar bijdragen aan reviews van in elk geval twee andere partnerschappen. Daarmee speelt het veld – de partnerschappen Samen Opleiden – zelf een belangrijke rol in de (door)ontwikkeling van de kwaliteit van het Samen Opleiden en de inductie van aankomende leraren, en wordt het leren van en met elkaar gestimuleerd.

5. Samenhang met andere ontwikkelingen

Het Samen Opleiden en begeleiden van (aankomende) leraren hangen nauw samen met andere processen en vraagstukken in het onderwijs. Zo ligt het voor de hand dat partnerschappen niet alleen stil staan bij vraagstukken rond de kwaliteit en professionele ontwikkeling van leraren, maar ook antwoorden proberen te vinden op het lerarentekort, bijvoorbeeld door samen nieuwe en flexibele routes te ontwerpen om nieuwe doelgroepen voor het beroep van leraar te interesseren en op te leiden.

Ook hangt het opleiden en professionaliseren van leraren samen met onderwijsontwikkeling in scholen,

bijvoorbeeld doordat aankomende leraren meewerken aan innovatieprojecten, middels hun afstudeeronderzoek bijdragen aan een onderzoekende cultuur in de school, of vanuit hun opleiding nieuwe concepten en theorieën de school inbrengen.

3. Leeswijzer

Dit document bestaat uit drie delen, die tezamen de basis vormen van het nieuwe, landelijke systeem van kwaliteitsontwikkeling Samen Opleiden en Inductie.

1. Een inleiding op het kwaliteitskader met onder meer de voorwaarden om gebruik te maken van de regeling en een toelichting op de wijze waarop het kwaliteitskader omgaat met basiskwaliteit en met de verschillen in ambities van partnerschappen.
2. Uitwerking van vier waarborgen, die het uitgangspunt zijn voor het zichtbaar maken van de kwaliteit van Samen Opleiden en Inductie, inclusief kenmerken van basiskwaliteit.
3. Beschrijving van de werkwijze van de peerreviewvarianten: de beoordelingsgerichte peer review en de ontwikkelingsgerichte peer review. En daarnaast de brede landelijke kwaliteitsanalyse.

Omdat het kwaliteitskader betrekking heeft op de sectoren po, vo en mbo, worden in het document de (generieke) termen 'leerling', 'student', 'aankomende leraar' en 'startende leraar' gebruikt, en niet de specifieke benamingen die worden gebruikt in de verschillende sectoren. De waarborgen in het kwaliteitskader zijn zodanig beschreven, dat verschillende opleidings- en begeleidingstrajecten (bijvoorbeeld trajecten voor zij-instromers, de PDG-trajecten, flexibele deeltijd, universitaire minoren, etc.) deel kunnen uitmaken van de scope van partnerschappen, zonder dat dit expliciet wordt benoemd.

4. Ten slotte

Door het bestuurlijk overleg Samen Opleiden van het ministerie van OCW, de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, VH en de UNL zijn het kwaliteitskader en de werkwijze van peer review voorlopig vastgesteld in januari 2020 en definitief vastgesteld in december 2021.

Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie

Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie

1. Inleiding

De meest bepalende factor voor de kwaliteit van het onderwijs is de bekwaamheid van leraren.ⁱ Aandacht voor de manier waarop leraren hun taken uitvoeren en voor de ontwikkeling van de kwaliteit daarvan is daarom van groot belang. Die ontwikkeling start in de lerarenopleiding en loopt door gedurende de loopbaan als leraar. Een bevoegdheid is dan ook geen eindpunt, maar een markeringspunt in die ontwikkeling.

Partnerschappen voor opleiden en inductie

Samenwerkende lerarenopleidingen en scholen ondersteunen de ontwikkeling van leraren door gezamenlijk een krachtige en rijke leeromgeving te creëren waarin leraren optimaal worden voorbereid op en ondersteund in (de start van) hun loopbaan. De ontwikkeling van partnerschappen tussen scholen en opleidingen wordt gesteund door de overheid en door de sectororganisaties. De partnerschappen richten zich altijd op Samen Opleiden, maar vaak ook op de begeleiding en professionele ontwikkeling in de inductiefase (de eerste jaren waarin een leraar zelfstandig werkt) en op de verdere professionele ontwikkeling van leraren gedurende de loopbaan. Samenwerkende partnerschappen kunnen de bouwstenen vormen voor een regionale alliantie en voor een educatieve regio voor het opleiden van leraren.

Samen Opleiden: een impuls voor kwaliteit

Nederlandse lerarenopleidingen hebben een sterke en lange traditie in het verbinden van praktijk en theorie door samen te werken in partnerschappen met scholen.ⁱⁱ Wanneer opleidingsinstituut en school samenwerken, kunnen aankomende leraren beter worden begeleid bij hun eerste kennismaking met het lesgeven, iets dat zij vaak als overweldigend ervaren.

Dat verkleint de kans dat zij de opleiding afbreken of het beroep na korte tijd verlaten. Bovendien draagt het Samen Opleiden eraan bij dat leraren de theorie die ze zich tijdens de opleiding hebben eigen gemaakt, daadwerkelijk kunnen verbinden met hun onderwijspraktijk.ⁱⁱⁱ De effecten van het opleiden in partnerschappen blijken positief.^{iv}

De verbinding tussen praktijk en theorie in de opleiding van leraren wordt versterkt als school en opleidingsinstituut een gedeelde visie hebben op opleiden en professionele ontwikkeling en daarvoor ook dezelfde theoretische kaders gebruiken. Dat leidt tot meer consistentie in de begeleiding en de beoordeling.

Alweer enige jaren geleden zijn er stappen gezet om de begeleiding van startende leraren in de eerste jaren waarin ze zelfstandig lesgeven, de zogenaamde inductiefase, meer te structureren en te intensiveren. Initiatieven richtten zich onder meer op de verbinding van het opleidingscurriculum met de begeleiding van startende leraren. Leraren die in de eerste fase intensief worden begeleid, hebben over het algemeen meer zelfvertrouwen en ervaren minder stress. Ze verlaten ook minder vaak na korte tijd het beroep.^v

Het perspectief

Door deze positieve ervaringen, is er draagvlak ontstaan om het leren op de werkplek en het leren op het opleidingsinstituut verder te integreren, en om de verbinding tussen de opleiding en de inductiefase verder te versterken en te optimaliseren. De initiële opleiding is in toenemende mate de start van een ontwikkelpad dat leraren gedurende hun hele loopbaan blijven volgen. Verschillende actoren (de leraar, collega's, schoolleiders, opleiders, ...) leveren daaraan een

bijdrage^{vi} en de opleiding en professionele ontwikkeling vormen een doorlopende leerlijn. Daarnaast wordt de socialisatie in het beroep versterkt doordat leraren op de werkplek op een authentieke manier worden ingewijd in het beroep. Leraren nemen daarin, in overleg met collega's en leidinggevendenden, zelf verantwoordelijkheid voor hun ontwikkeling als professional.

Samen Opleiden en Professionaliseren geeft bovendien mogelijkheden om *opleiding en professionele ontwikkeling* te verbinden met *onderwijsontwikkeling en onderzoek*. Dit wordt geïllustreerd door bijvoorbeeld de academische opleidingsscholen die hiervoor een aantal jaren geleden nog extra subsidie ontvingen en door de Werkplaatsen Onderwijsonderzoek waar opleidingsscholen nauw aan zijn verbonden. Zo draagt Samen Opleiden bij aan breed gedragen innovaties en relevant onderzoek, dat is verbonden met de praktijk.

Om de kwaliteit van Samen Opleiden en Professionaliseren in partnerschappen te waarborgen en verder te verdiepen en/of te verbreden, is het noodzakelijk dat de leeromgeving die het partnerschap (aankomende) leraren biedt een bepaalde basiskwaliteit heeft. Daarnaast vereist dit een gedeelde visie op de opleiding en professionele ontwikkeling van leraren en gedeelde ambities om deze visie te realiseren. Daarvoor wordt hieronder een kader gegeven. In dit kwaliteitskader ligt de nadruk op de fasen: Samen Opleiden & Inductie.

2. Kwaliteitskader partnerschappen Samen Opleiden & Inductie

Samen Opleiden betekent dat een partnerschap de verantwoordelijkheid neemt voor het opleiden van (aankomende) leraren. Ook de inductie van startende leraren kan op partnerschapsniveau worden opgepakt, maar ook op het niveau van besturen of scholen.

Onder partnerschappen verstaan we de samenwerking van scholen, schoolbesturen en lerarenopleidingen ten behoeve van het opleiden van leraren voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en/of middelbaar beroepsonderwijs. Middels een samenwerkingsovereenkomst zijn er langlopende afspraken gemaakt over onder meer de samenstelling, het penvoerderschap, de gezamenlijke visie op het opleiden van studenten en de inzet van middelen ten behoeve van de uitvoering van de activiteiten van het partnerschap. Wanneer de partners ook samenwerken bij de inductie van startende leraren en/of bij de verdere professionalisering van leraren, kunnen ook deze afspraken in de overeenkomst worden opgenomen.

Met name als het gaat om de inductie, is er binnen partnerschappen sprake van verscheidenheid, doordat scholen of besturen voor inductie de verantwoordelijkheid hebben om beleid te voeren. Ze kunnen daar als school of bestuur een eigen invulling aan geven of (deels) gezamenlijk acteren op het niveau van het partnerschap. In de initiële opleiding is dat minder het geval, doordat de partners hier met een gemeenschappelijk curriculum werken.

Voorwaarden

De regeling 'Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen' stelt voorwaarden aan partnerschappen die in aanmerking willen komen voor financiële ondersteuning van het Samen Opleiden.

Samen Opleiden en Professionaliseren

Uitgangspunt van het kwaliteitskader is dat partnerschappen, lerarenopleidingen, schoolbesturen en scholen zich inspinnen om de ontwikkeling van leraren gedurende de initiële opleiding en de inductieperiode (en zo mogelijk daarna) zo goed mogelijk te faciliteren en te begeleiden. Daarom worden de kenmerken van de basiskwaliteit (beschreven bij de vier waarborgen) zowel vertaald naar de initiële opleiding als naar

de inductiefase. Dit biedt partnerschappen, lerarenopleidingen, schoolbesturen en scholen handvatten om de verbinding tussen opleiding en inductie te versterken.

3. Basiskwaliteit en eigen ambities

Het kwaliteitskader maakt onderscheid tussen de *basiskwaliteit* (de minimale vereisten) en de *eigen ambities* (eigen kenmerken van kwaliteit) van de partnerschappen Samen Opleiden en Professionaliseren.

Basiskwaliteit

Basiskwaliteit wordt aangetoond aan de hand van de volgende vier waarborgen voor de kwaliteit van Samen Opleiden en Inductie van leraren. Samen maken deze waarborgen dat het partnerschap het leren van (aankomende) leraren systematisch vormgeeft:

- De lerende leraar
- De leeromgeving
- De organisatie van partnerschappen
- Kwaliteitscultuur

Per waarborg zijn elementen benoemd die voor het Samen Opleiden minimaal zichtbaar moeten zijn. Daarmee laat het partnerschap zien hoe de basiskwaliteit wordt waargemaakt. Voor inductie zijn elementen benoemd die zichtbaar kunnen worden gemaakt als basiskwaliteit.

Het voldoen aan de basiskwaliteit Samen Opleiden is een voorwaarde voor (het voortzetten van) de bekostiging van het partnerschap. De waarborgen die betrekking hebben op de basiskwaliteit van de begeleiding tijdens de *inductiefase* zijn handreikingen. Deze worden niet meegewogen in de besluitvorming over de bekostiging van partnerschappen. Wel bieden deze waarborgen partnerschappen handvatten voor het evalueren, ontwikkelen en borgen van de kwaliteit van inductieprogramma's.

Ambitie en doorontwikkeling

Het realiseren en in stand houden van de basiskwaliteit wordt gezien als een startpunt voor de verdere ontwikkeling van het partnerschap. Het partnerschap formuleert ambities voor versterking en/of verbreding van Samen Opleiden en Inductie. De ambities staan in relatie tot de vier waarborgen en laten zien hoe het partnerschap verder wordt vormgegeven. De ontwikkelingen kunnen bijvoorbeeld leiden tot:

- het benutten van mogelijkheden om het Samen Opleiden in het partnerschap verder te versterken,
- een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de leraar als professional in de inductiefase en daarna,
- meer activiteiten in de domeinen onderwijsontwikkeling en onderzoek die in co-creatie tot stand komen,
- een sterkere verbinding tussen het leren in de verschillende leeromgevingen en contexten,
- het ontwikkelen en inzetten van kennis over leren en opleiden (van leraren en leerlingen),
- het delen van expertise en het inzetten van experts van binnen en buiten het partnerschap.

Figuur 1. Van basiskwaliteit naar eigen ambities

Met de eigen ambities formuleert het partnerschap, als uitbreiding op de basiskwaliteit, ontwikkelings- en kwaliteitsdoelen (eigen kwaliteitskenmerken). Het partnerschap beschrijft de processen waarmee ze de ambities wil verwezenlijken en de manier waarop ze de uitkomsten van deze processen in beeld krijgt en inzet.

4. Vier waarborgen

De vier waarborgen zijn uitgangspunt voor het bepalen van de basiskwaliteit op grond waarvan een partnerschap wordt erkend. De waarborgen worden ingevuld vanuit het perspectief van het leren van de leraar en vanuit het perspectief van de ontwikkeling van het partnerschap. Er kan niet genoeg worden benadrukt dat de waarborgen betrekking hebben op wat de scholen en de lerarenopleidingen *samen* neerzetten.

Figuur 2. De vier waarborgen in samenhang

De waarborgen bieden de mogelijkheid om de basiskwaliteit te beschrijven, maar ook om kwaliteitsdoelen te formuleren om het partnerschap te versterken of te verbreden (eigen ambities). Hieronder worden de waarborgen kort beschreven en uitgewerkt in kenmerken. Bij elke waarborg is aangegeven wat er (minimaal) zichtbaar moet zijn in het Samen Opleiden en wat

zichtbaar kan worden gemaakt ten aanzien van inductie. De waarborgen bieden zo een inhoudelijk kader waarin ruimte is voor een eigen visie en een eigen praktijk.

De vier waarborgen moeten in samenhang met elkaar worden bekeken (zie figuur 2). Het is aan te bevelen om onderdelen van Samen Opleiden & Inductie, bijvoorbeeld het opleidingsprogramma, vanuit de vier waarborgen te bekijken.

Waarborg 1. De lerende leraar

Het partnerschap heeft een gezamenlijk en gedragen beeld van het beroep van leraar en heeft dat vertaald in een visie op het leren en opleiden van leraren.

Visie en beroepsbeeld

Het partnerschap heeft een actuele, samenhangende en gedeelde visie op de aard van het beroep van leraar en de ontwikkelmogelijkheden binnen het beroep. Deze visie heeft betrekking op de wijze waarop de leraar een bijdrage kan leveren aan het leren van leerlingen en aan het functioneren van de school. De visie maakt deel uit van een gezamenlijk, door het partnerschap geformuleerd beroepsbeeld^{vi}. Op basis van dit beroepsbeeld zijn toetsbare doelstellingen uitgewerkt voor het opleiden van aankomende leraren, en voor de verdere ontwikkeling van de leraar als professional gedurende de loopbaan. De visie op het beroep, de doorgaande leer- en ontwikkelingslijn 'Samen Opleiden & Inductie' en een passende leeromgeving, worden door alle partners onderschreven en actief onderhouden.

Profiel

In de visie, het beroepsbeeld en de daaruit voortvloeiende doelen van het opleiden en de professionele ontwikkeling van leraren, wordt zichtbaar wat kenmerkend is voor het partnerschap: het profiel van het partnerschap.

Wat moet minimaal zichtbaar zijn in het Samen Opleiden?

- Het partnerschap heeft een geëxpliciteerde visie op het opleiden van aankomende leraren. Hierin is in ieder geval (ook) een gedeelde visie opgenomen op de wijze waarop leraren zich ontwikkelen tijdens hun loopbaan.
- De visie op het opleiden van aankomende leraren sluit aan bij het beroepsbeeld dat het partnerschap heeft van de leraar.

Wat kan zichtbaar zijn ten aanzien van inductie?

- Het partnerschap, de school of het schoolbestuur heeft een geëxpliciteerde visie op de rol en de positie van startende leraren, op de bijdrage die ze kunnen leveren aan het leren van leerlingen en aan de ontwikkeling van het onderwijs en de school, en op de ondersteuning die ze daarbij nodig hebben.
- De visie op het leren van leraren en de groei in het beroep is vertaald naar een beoogd bekwaamheidsniveau aan het einde van de inductiefase.

Waarborg 2. Leeromgeving

Het partnerschap heeft op basis van de visie op het leren van de leraar, een samenhangende en consistente leeromgeving gerealiseerd. Deze leeromgeving ondersteunt (aankomende) leraren in hun leer- en ontwikkelproces als professional. Er is sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid, verbinding tussen theorie en praktijk, en samenhang en verbinding tussen het leren op het opleidingsinstituut en op de werkplek.

Ontwerp

De opleidingsdoelen, de curriculuminhoud en het didactisch ontwerp van het onderwijs zijn door opleiders van het instituut en van de school in overleg ontworpen op basis van ontwerpbeelden. Er is aandacht voor de verschillende aspecten van het leraarschap, zoals die in het beroepsbeeld zijn vastgelegd, en voor het bieden van verschillende leerroutes. Het ontwerp bevat een variëteit aan leeractiviteiten die het leren van de diverse aspecten van het beroep van leraar optimaal stimuleren. De verbinding tussen de opleidingsomgeving en de werkomgeving is zichtbaar in het ontwerp.

Programma's

Het ontwerp is geïmplementeerd in adequate opleidings- en begeleidingsprogramma's. Deze helpen (aankomende) leraren om in de uitvoering van taken tot een bepaald niveau te komen, om kennis, inzicht, routine en innovatief vermogen te ontwikkelen, en om zelf regie te nemen over de eigen professionele ontwikkeling. Daarom is de begeleiding ook gericht op leervaardigheden (formulering van leerbehoeften, zicht op begeleidings- en sturingsbehoefte, etc.).

De programma's bieden mogelijkheden voor maatwerk en flexibele routes voor aankomende leraren. De programma's sluiten aan bij de ontwikkeling van de school als professionele en lerende organisatie.

Beoordeling

De programma's bevatten een samenhangend systeem van feedback en beoordeling dat consistent is met het didactisch ontwerp van de opleiding. Aan de hand daarvan wordt de ontwikkeling van de aankomende leraar in kaart gebracht en

4. Inductie wordt niet meegewogen bij de besluitvorming over de financiële tegemoetkoming in het kader van de Regeling Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen 2019.

ondersteund. Beoordeling is een onderdeel van de cycli van opleiden en begeleiden.

Ondersteuning

(Aankomende) leraren hebben toegang tot ondersteuning bij het leren: de beschikbaarheid van middelen, ruimte, facilitering en ondersteuning is in orde en is helder voor hem/haar.

Ruimte voor het ontwikkelen van een breed perspectief

(Aankomende) leraren kunnen ervaring opdoen met verschillende vormen van onderwijs en kunnen zich ontwikkelen in verschillende rollen die het beroep omvat. Ook is er ruimte om systematisch (praktijk)onderzoek te doen en om opdrachten of projecten uit te voeren die bijdragen aan de eigen ontwikkeling, het opleidingsprogramma en/of de schoolontwikkeling. Ze maken kennis met onderwijs in verschillende scholen⁵ met een diversiteit aan onderwijsvisies.

Wat moet minimaal zichtbaar zijn in het Samen Opleiden?

- Er is een gezamenlijk opleidingsprogramma voor verschillende groepen (aankomende) leraren.
- Het is transparant hoe dit programma gezamenlijk wordt uitgevoerd in de praktijk.
- Doelstellingen, programma's en beoordelingswijzen zijn vastgelegd.
- De werkplek is een professionele leeromgeving waarin aankomende en startende leraren zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Wat kan zichtbaar zijn ten aanzien van inductie?

- Er is sprake van een begeleidingssystematiek en/of programma voor startende leraren.

- Doelstellingen, professionaliseringsactiviteiten, de wijze van begeleiden en van beoordelen zijn passend en transparant.

Waarborg 3. Organisatie

Het partnerschap heeft verantwoordelijkheden en benodigde competenties van de verschillende actoren vastgelegd, afgestemd en ingebed in de organisatiestructuur/HRM. Zo is deze structuur een adequate basis voor het realiseren van de gezamenlijke visie en de daarmee samenhangende leeromgeving.

Verantwoordelijkheden

Kenmerkend voor de ondersteuning van de beoogde leerprocessen van (aankomende) leraren is de gezamenlijkheid en gedeelde verantwoordelijkheid van de partners. Deze gezamenlijkheid en gedeelde verantwoordelijkheid zijn benoemd, georganiseerd en geëvalueerd. Er zijn afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van de partners tijdens de drie fases: student, starter en ervaren leraar. De partners en betrokkenen in het partnerschap hebben de rollen, taken en functies gezamenlijk vastgesteld en actualiseren deze op gezette tijden.

Toerusting en kwaliteit

De opleiders, begeleiders, beoordelaars en leidinggevendenden die betrokken zijn bij het partnerschap, zijn aantoonbaar competent wat betreft kennis, vaardigheden en uitvoering. Ze hebben binnen het partnerschap een passende positie en passende verantwoordelijkheden. Er is systematisch aandacht voor hun professionele ontwikkeling. Leidinggevendenden van alle partnerorganisaties hebben zowel een

5. Of in geval van verkorte trajecten zoals zij-instroom of PDG: verschillende teams, afdelingen of vaksecties.

beleidsmatige als een faciliterende rol bij het Samen Opleiden en Professionaliseren.

Overleg

Er is binnen het partnerschap een overlegstructuur waarin opleidingsinstituten en scholen gezamenlijk bijdragen aan het realiseren van de doelen van de opleiding en professionele ontwikkeling van (aanstaande) leraren.

Wat moet minimaal zichtbaar zijn in het Samen Opleiden?

- Het partnerschap heeft een overleg- en afsprakenstructuur voor de verschillende actoren, waarin de gezamenlijkheid tot uitdrukking komt.
- De verantwoordelijkheden en benodigde competenties van de verschillende actoren binnen het partnerschap zijn vastgesteld en ingebed in de organisatiestructuur.
- Voor de verschillende actoren in het partnerschap is een aanpak uitgewerkt op professionele ontwikkeling.

Wat kan zichtbaar zijn ten aanzien van inductie?

- Scholen of schoolbesturen hebben hun inductiebeleid en de inductieprogramma's ingebed in het strategisch HRM-beleid.
- Het partnerschap, de school of het schoolbestuur organiseert dat de verschillende actoren kennis delen over de begeleiding van startende leraren.
- De kwaliteit van de begeleiding van startende leraren is geborgd.

Waarborg 4. Kwaliteitscultuur

Bij een kwaliteitscultuur wordt vanuit een gedeelde visie in een open dialoog met alle actoren gewerkt aan het oog hebben voor kwaliteit én de verbetering daarvan binnen het partnerschap. Uitgangspunt bij het creëren van een kwaliteitscultuur is dat het partnerschap 'het goede,

zoals geformuleerd bij waarborg 1, 2 en 3, concreet uitvoert en daarin goed wil zijn'. Dit betekent dat regelmatig een open gesprek wordt gevoerd over aandachtspunten, zoals: Is wat we willen bereiken (waarborg 1) nog actueel en relevant? Bereiken we daadwerkelijk wat we willen bereiken? Doen we wat we willen doen en is dat effectief (waarborg 2)? Is dat op de goede manier georganiseerd (waarborg 3)? En doen we dit voldoende in gezamenlijkheid?

Aan dat gesprek, waarin het geven en ontvangen van feedback centraal staat, nemen diverse actoren (ook aankomende leraren) deel. Er wordt in de gesprekken gebruikgemaakt van gegevens die door middel van verschillende kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethodieken zijn verzameld.

Wat moet minimaal zichtbaar zijn in het Samen Opleiden?

- Het partnerschap gebruikt een systematiek om de basiskwaliteit te bewaken én de continue ontwikkeling van het partnerschap te borgen.
- Om dit te bereiken worden regelmatig de volgende vragen besproken: Doen we het goede? Hoe weten we dat? Vinden anderen dat ook (bijvoorbeeld via audits met externen, ontwikkelingsgerichte peer review)? Wat doen we met die wetenschap?
- Om deze vragen te beantwoorden wordt gebruikgemaakt van onderzoeksuitkomsten. Op basis van de antwoorden worden vervolgstappen afgesproken, uitgevoerd, geëvalueerd en bijgesteld.

Wat kan zichtbaar zijn ten aanzien van inductie?

- Het partnerschap gebruikt een systematiek om de doorgaande lijn Samen Opleiden en Inductie te versterken en te borgen.
- Om dit te bereiken wordt regelmatig het gesprek gevoerd hoe vanuit het

perspectief van de (aankomende) leraar sprake is van een doorgaande lijn in de begeleiding en de professionalisering. Daarin komen de volgende vragen aan de orde: Doen we het goede? Hoe weten we dat? Vinden anderen dat ook (bijvoorbeeld via audits met externen, ontwikkelingsgericht peer review)? Wat doen we met die wetenschap?

- Om deze vragen te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van onderzoeksuitkomsten. Op basis van de antwoorden worden vervolgstappen afgesproken, uitgevoerd, geëvalueerd en bijgesteld.

5. Bronvermelding

- i Hattie, J. (2009). *Visible learning*. New York: Routledge.
- ii Marzano, R. J. (2007). *Wat werkt op school: Research in actie*. Vlissingen: Bazalt.
- ii Koetsier, C. P., & Wubbels, T. (1995). Bridging the gap between initial teacher training and teacher induction. *Journal of Education for Teaching*, 21(3), 333-345.
- iii Korthagen, F. A. J., Kessels, J., Koster, B., Lagerwerf, B., & Wubbels, T. (2001). *Linking practice and theory: The pedagogy of realistic teacher education*. Mahwah, NY: Lawrence Erlbaum Associates.
- iii Brouwer, N., & Korthagen, F. A. J. (2005). Can teacher education make a difference? *American Educational Research Journal*, 42(1), 153-224.
- iv Stokking, K., Leenders, F., de Jong, J., & Van Tartwijk, J. (2003). From student to teacher: Reducing practice shock and early dropout in teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 26(3), 329-350.
- iv Helms-Lorenz, M., van de Grift, W., Canrinus, E., Maulana, R., & van Veen, K. (2018). Evaluation of the behavioral and affective outcomes of novice teachers working in professional development schools versus non-professional development schools. *Studies in Educational Evaluation*, 56, 8-20.
- v Helms-Lorenz, M., Slof, B., & van de Grift, W. (2013). First year effects of induction arrangements on beginning teachers' psychological processes. *European Journal of Psychology of Education*, 28(4), 1265-1287.
- vi Snoek, M., de Wit, B., Dengerink, J. n., van der Wolk, W., van Eldik, S., & Wirtz, N. (2017). *Een beroepsbeeld voor de leraar: Over ontwikkelrichtingen en groei van leraren in het onderwijs*. Amsterdam/Utrecht. Zie ook het beroepsbeeld voor de docent mbo: www.mboraad.nl

Procedure peer review bij het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie

Procedure peer review bij het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie

1. Inleiding

Ten behoeve van de toetsing, borging en ontwikkeling van de kwaliteit van partnerschappen Samen Opleiden is een werkwijze peer review vastgesteld. Deze werkwijze sluit aan bij het uitgangspunt dat er sprake is van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het Samen Opleiden, zowel binnen het individuele partnerschap als op landelijk niveau.

Peer review is een methode om de kwaliteit van een product of organisatie te verbeteren, te verifiëren of te controleren door het te onderwerpen aan de kritische blik van een aantal gelijken. In alle onderwijssectoren is dit inmiddels een veelbeproefde methode. Door te kiezen voor peer review speelt het veld zelf een belangrijke rol in de (door)ontwikkeling van de kwaliteit van Samen Opleiden en Inductie en wordt het leren van en met elkaar gestimuleerd. De peer review kan zowel ontwikkelingsgericht als beoordelingsgericht worden ingezet.

In de procedure peer review van partnerschappen Samen Opleiden wordt onderscheid gemaakt tussen:

- *selectie aan de poort*: beoordelen of een aspirant-partnerschap de status 'erkend' kan verwerven, en
- *continue kwaliteitsontwikkeling*: zicht houden op de (basis)kwaliteit en kwaliteitsontwikkeling van erkende partnerschappen.

Er worden daartoe twee vormen van peer review onderscheiden:

- De beoordelingsgerichte peer review.
- De ontwikkelingsgerichte peer review.

Beide vormen van peer review worden hieronder toegelicht. De ontwikkelingsgerichte peer review wordt uitgebreider toegelicht, omdat partnerschappen hiervoor zelf verantwoordelijk zijn. De uitwerking van de beoordelingsgerichte peer review is de verantwoordelijkheid van de Commissie Peer Review, ondersteund door de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I).

2. Beoordelingsgerichte peer review

De beoordelingsgerichte peer review wordt ingezet voor het beoordelen van aspirant-partnerschappen⁶. Vier jaar na toekenning van de aspirantstatus nemen zij deel aan een *beoordelingsgerichte peer review*. Doel daarvan is dat het aspirant-partnerschap aantoont dat ze voldoet aan de basiskwaliteit op de waarborgen m.b.t. Samen Opleiden, zoals beschreven in het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie.

De beoordelingsgerichte peer review dient als selectie aan de poort: alleen partnerschappen die de basiskwaliteit aantonen worden erkend.

Op een positieve evaluatie van het Samen Opleiden volgt definitieve toetreding tot de regeling 'Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen' met de daarbij behorende jaarlijkse subsidie.

6. Vanaf de lichte aspirant-opleidingsscholen 2019.

Het partnerschap krijgt dan de status van 'erkend partnerschap'. Bij een negatieve evaluatie krijgt het aspirant-partnerschap twee jaar de tijd⁷ om zich, met behoud van financiering, door te ontwikkelen naar de basiskwaliteit. Na twee jaar volgt opnieuw een beoordelingsgerichte peer review. Is de evaluatie weer negatief, dan stopt de financiering⁸.

De organisatie van de beoordelingsgerichte peer review valt onder DUS-I (Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen). De beoordelingsgerichte peer review wordt uitgevoerd door een geschoold, deskundig panel van peers (zie hoofdstuk 4) uit de Commissie Peer Review, ondersteund door een secretaris vanuit DUS-I. De Commissie Peer Review doet op basis van de evaluatie een voorstel aan OCW voor een subsidiebesluit. DUS-I stelt het aspirant-partnerschap op de hoogte van het proces en de procedure en publiceert deze op de website.

Na toekenning van de status 'erkend partnerschap', zijn partnerschappen verplicht om te blijven werken aan de eigen kwaliteit én om bij te dragen aan de kwaliteitsontwikkeling van Samen Opleiden en Professionaliseren in het algemeen.

3. Ontwikkelingsgerichte peer review

Doel van de ontwikkelingsgerichte peer review is kwaliteitsontwikkeling. Erkende partnerschappen Samen Opleiden voeren elke zes jaar een ontwikkelingsgerichte peer review uit aan de hand van de waarborgen uit het Kwaliteitskader Samen Opleiden & inductie. Uitvoeren van de ontwikkelingsgerichte peer review is een

voorwaarde voor subsidietoekenning conform de regeling.

Het kwaliteitskader dient als uitgangspunt voor deze collegiale consultatie, maar is niet het eindpunt. Het eindpunt wordt gevormd door de gemeenschappelijke inzichten die de gesprekken opleveren, op basis waarvan doorontwikkeling mogelijk wordt. De ontwikkelingsgerichte peer review is een van de instrumenten die een partnerschap inzet ten behoeve van waarborg 4: Kwaliteitscultuur.

Bij een ontwikkelingsgerichte peer review is het ontvangend partnerschap eigenaar van het proces en de inhoud. Tijdens de bezoekdag bespreken het bezoekend panel en het ontvangend partnerschap de kwaliteit en kwaliteitsontwikkeling in een open dialoog. Voorwaarden zijn dat de ontwikkelingsgerichte peer review plaatsvindt op basis van *vertrouwen en gelijkwaardigheid* en dat de review wordt uitgevoerd door bekwame en constructief kritische peers, die het gesprek onbevooroordeeld en onbevangen voeren.

Voor een optimaal resultaat is een gedegen voorbereiding door het ontvangend partnerschap vereist. Basis daarvan is een kritische reflectie op de vier waarborgen van het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie. Deze reflectie wordt aangevuld met een uitwerking van ontwikkelpunten waarover het ontvangend partnerschap van gedachten wil wisselen met het bezoekend panel.

In de dialoog vormen zowel het ontvangend partnerschap als het bezoekend panel zich beelden bij de voorliggende ontwikkelpunten, en komen ze op grond

7. Het is goed om te weten dat deze 2 jaar het gehele traject omvat van doorontwikkeling naar basiskwaliteit, aanleveren kritische reflectie, beoordelingsgerichte peer review en organisatorische en juridische afhandeling.
8. Voor details rondom de financiering wordt verwezen naar de meest recente Regeling Tegemoetkoming Opleidingscholen.

van een gezamenlijke analyse van de vraag tot verbetermogelijkheden van de huidige situatie. De peer reviewdag levert de ontvangers én de bezoekers (nieuwe) inzichten op. Daarom worden partnerschappen uitgenodigd om elke zes jaar aan minimaal twee ontwikkelingsgerichte peer reviews deel te nemen als bezoeker, als kritische peer. Zo wordt het wederzijds ontwikkelende karakter van de peer review extra kracht bijgezet en is het een belangrijk kwaliteitsontwikkelingsinstrument zowel voor het ontvangende als het bezoekende partnerschap.

In hoofdstuk 5 wordt de ontwikkelingsgerichte peer review verder uitgewerkt.

4. Kwaliteitsborging

1. Basis voor kwaliteit

Voorwaarde voor partnerschappen Samen Opleiden is dat de betrokken opleidingen door NVAO als voldoende zijn beoordeeld en dat de deelnemende scholen en instellingen voldoen aan het basisarrangement (Inspectie van het Onderwijs). Hiermee is er een basis voor kwaliteit. Het partnerschap is zo een netwerk van erkende onderwijsorganisaties die gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor het opleiden en professionaliseren van (aankomende) leraren.

2. Werkwijze peer review

Tegelijkertijd hebben partnerschappen Samen Opleiden de verantwoordelijkheid door middel van het peerreviewsysteem de eigen interne kwaliteit te borgen en versterken. Het systeem borgt de kwaliteit van partnerschappen Samen Opleiden doordat er sprake is van selectie aan de poort – alleen bij voldoende basiskwaliteit krijgt een partnerschap de status ‘erkend’ – en doordat er aandacht is voor continue ontwikkeling in de vorm van een cyclus van ontwikkelingsgerichte peer reviews. De

gekozen werkwijze verlegt het accent van ‘controleren’ naar ‘aantonen’, waardoor het eigenaarschap van de partnerschappen wordt versterkt.

2.1. Kwaliteitskader en procedures

Het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie biedt een kader om de eigen ontwikkeling te monitoren in een snel veranderende context (100% Samen Opleiden, groei van partnerschappen, educatieve regio's, regionale allianties, et cetera.). Om transparantie, validiteit, betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid, gelijkwaardigheid en betrouwbaarheid van de peer reviews te borgen, zijn het kwaliteitskader en de procedures helder, transparant en publiekelijk toegankelijk.

2.2. Kwaliteitsborging peers

Verder wordt de kwaliteit van de *ontwikkelingsgerichte peer review* geborgd door de volgende kenmerken van de peers:

- De peers van het bezoekend panel zijn werkzaam in de twee geselecteerde partnerschappen Samen Opleiden en zijn ervaringsdeskundige op het gebied van Samen Opleiden.
- De peers hebben affiniteit en/of ervaring met audits.
- De peers kunnen deelnemen aan ondersteuningsactiviteiten van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren over het kwaliteitskader, de werkwijze van de ontwikkelingsgerichte peer review, de invulling van de rol van de voorzitter van het bezoekend panel en over het voeren van een ontwikkelingsgerichte, open dialoog.

Daarnaast wordt de kwaliteit van de *beoordelingsgerichte peer review* geborgd door de volgende kenmerken van de peers:

- De peers komen uit een ‘pool van reviewers’ (Commissie Peer Review), die deskundig zijn op het gebied van Samen Opleiden en Professionaliseren, werkzaam zijn/waren bij een partnerschap, of op dit gebied

onderzoek hebben gedaan.

- De peers zijn getraind in de benodigde reviewcompetenties (open dialoog voeren, procesgang bewaken) en hebben zich eigen gemaakt hoe de minimaal vereiste basiskwaliteit van het kwaliteitskader er uitziet in de praktijk.
- De peers houden voor en na elke beoordelingsronde kalibreersessies om de vergelijkbaarheid en de kwaliteit van de peer reviews te garanderen.

Deze kenmerken van peers gelden ook voor de betrokken secretarissen van DUS-I; zij zijn alleen niet gelieerd (geweest) aan een partnerschap.

3. Landelijke doorontwikkeling en borging van kwaliteit

3.1. Landelijke kwaliteitsanalyse

Op basis van de opbrengsten van de uitgevoerde ontwikkelingsgerichte peer reviews vindt een *brede landelijke kwaliteitsanalyse* plaats die zicht geeft op hoe partnerschappen werken aan de borging en de ontwikkeling van de kwaliteit van Samen Opleiden (en Inductie). De analyse geeft inzicht in landelijke trends, ontwikkelingen en aandachtspunten die spelen in partnerschappen Samen Opleiden. De resultaten van de brede analyse geven input voor de doorontwikkeling van Samen Opleiden, in het algemeen én op partnerschapsniveau. De rapportage van de brede landelijke kwaliteitsanalyse is openbaar.

Ten behoeve van de landelijke kwaliteitsanalyse worden van een aantal partnerschappen (steekproef en naar rato verdeeld over de sectoren) de ID's, de kritische reflecties en verslagen van de ontwikkelingsgerichte peer review bestudeerd. Dit gebeurt op basis van de waarborgen, de beschreven basiskwaliteit, de eigen ambities en de ontwikkelpunten. Deze kwaliteitsanalyse wordt ten minste twee keer in de zes jaar uitgevoerd door

een groep experts op het gebied van Samen Opleiden en Professionaliseren.

3.2. Zicht op basiskwaliteit Samen Opleiden

In 2022 en 2023 wordt verder uitgewerkt hoe gezamenlijk verantwoordelijkheid kan worden genomen voor de borging van de basiskwaliteit van erkende partnerschappen. Immers, erkende partnerschappen nemen enkel deel aan de ontwikkelingsgerichte variant van peer review, waar de basiskwaliteit niet centraal staat. Met een verdere uitwerking van de borging van basiskwaliteit komt er alsnog zicht op de basiskwaliteit van erkende partnerschappen.

5. Proces ontwikkelingsgerichte peer review

Het proces van de ontwikkelingsgerichte peer review bestaat uit drie fasen:

- De voorbereidende fase.
- De uitvoerende fase.
- De afrondende fase.

Het ontvangend partnerschap is de eigenaar van de inhoud en van het proces van de ontwikkelingsgerichte peer review. Om het partnerschap daarbij te ondersteunen, is een peer review planner ontwikkeld die het partnerschap begeleidt in de te nemen stappen.

Vorbereidende fase

1. Documenten aanleveren

Het partnerschap levert ter voorbereiding op de peer review drie documenten aan:

- Een ID met feitelijke informatie over het partnerschap.
- Een kritische reflectie (richtlijn 4.000 woorden, excl. bijlagen)

Deze reflectie bevat:

- Een verantwoording van de wijze waarop het partnerschap voldoet aan de basiskwaliteit beschreven in het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en hoe het werkt aan de eigen kwaliteitsdoelen.

- Aandacht voor het verleden (waar komen we vandaan), het heden (waar staan we nu) en de toekomst (wat zijn onze ambities), met nadrukkelijk een reflectie/evaluatie van studenten.
- Vraagstukken, casuïstiek, uitdagingen of thema's die men tijdens de peer review wil bespreken.
- Bijlagen, en een toelichting waarom deze bijlagen zijn toegevoegd.

2. Panel samenstellen

Het bezoekend panel bestaat uit vertegenwoordigers van twee partnerschappen. Het eerste bezoekend partnerschap is vrij te kiezen door het ontvangend partnerschap. Hierbij kan cross-sectoraal te werk worden gegaan. Het tweede partnerschap wordt door het ontvangend partnerschap gekozen uit een shortlist met partnerschappen uit de eigen sector op basis van de thema's die in de peer review aan de orde komen en via de peer review planner zijn geselecteerd.

Het bezoekend panel bestaat uit 5 of 6 leden met verschillende functies (strategisch, tactisch en operationeel), bijvoorbeeld:

- Eindverantwoordelijke opleidingsschool.
- Coördinator Samen Opleiden en Professionaliseren.
- Instituutsopleider.
- Schoolopleider.
- Werkplekbegeleider.

Er maakt altijd een student deel uit van het bezoekend panel.

Een van de panelleden neemt de coördinerende taken c.q. de voorzittersrol van het bezoekend panel op zich. Het ontvangend partnerschap levert een secretaris. De secretaris is geen lid van het panel.

3. Datum en inhoud peer review vaststellen

Het ontvangend partnerschap en bezoekend panel bepalen samen een datum voor de reviewdag, binnen het tijdsbestek voor peer

review zoals beschreven in de regeling. Daarnaast maken ze afspraken over:

- het inhoudelijke programma,
- de gesprekspartners,
- het tijdpad voor het versturen van documenten en de voorbereiding.

4. Peer reviewdag

Ter voorbereiding op de peer reviewdag plaatst het ontvangend partnerschap de kritische reflectie, bijlagen en de ID in de peer review planner. Het bezoekend panel heeft toegang tot deze documenten in de peer review planner.

Het bezoekend panel bestudeert de documenten die het ontvangend partnerschap heeft aangeleverd. Voorafgaand aan de peer reviewdag komt het panel bij elkaar om kennis te maken en om rollen en taken op de peer reviewdag te verdelen en voor te bereiden. Degene die de coördinerende taken uitvoert, neemt het initiatief voor deze bijeenkomst.

Uitvoerende fase

5. Peer reviewdag

Over de opzet en uitvoering van de peer review dag vindt afstemming plaats tussen het ontvangend partnerschap en het bezoekend panel. De peer review duurt maximaal één dag. Er worden in elk geval gesprekken gevoerd met functionarissen in de verschillende lagen van het ontvangend partnerschap en het bezoekend panel (open dialoog) over de vooraf vastgestelde vraagstukken, casuïstiek, uitdagingen of thema's.

6. Nabespreking

Aan het eind van de peer reviewdag reflecteren het bezoekend panel en het ontvangend partnerschap afzonderlijk op de bevindingen van de dag. Daarna komen zij bij elkaar en bespreken ze de wederzijdse bevindingen met expliciete aandacht voor aanbevelingen. De nabespreking is de basis voor het verslag.

Afrondende fase

7. Verslaglegging

- Het ontvangende partnerschap schrijft binnen twee weken na de reviewdag een verslag.
- Het ontvangend partnerschap plaatst het conceptverslag in de peer review planner, waarna het bezoekend panel reageert met eventuele aanvullende opmerkingen voor doorontwikkeling. Het bezoekend panel reageert binnen twee weken.
- Het ontvangend partnerschap maakt het verslag definitief en plaatst dit in de peer review planner.
- De leden van het bezoekend panel noteren voor het eigen partnerschap een aantal leerpunten en inzichten voor de eigen doorontwikkeling.

Colofon

Het ontwikkelteam van het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en peer review bestaat uit een schrijfgroep en een expertgroep en wordt ondersteund door het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren.

Schrijfgroep Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en peer review:

- Miranda Timmermans - Marnix Academie
- Bob Koster - Fontys Lerarenopleiding Tilburg
- Edmée Suasso - Hogeschool Saxion
- Chris Kroeze - HAN University of Applied Sciences
- Jan van Tartwijk - Universiteit Utrecht
- Marco Snoek - Hogeschool van Amsterdam
- Lieve Desplenter - voorheen NVAO
- Rinske Stelwagen - Auditor Kwaliteitsnetwerk MBO

Platform Samen Opleiden & Professionaliseren:

- Gea Spaans en Mirella Verspiek

Redactie: Tekstbureau Elise Schouten

Vormgeving: BUREAUBAS

Druk: Drukproef

www.platformsamenoopleiden.nl

Kwaliteitskader Samen opleiden & Inductie

Het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en werkwijze peer review is ontwikkeld in opdracht van het Bestuurlijk Overleg Samen Opleiden & Professionaliseren, bestaande uit de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, Vereniging Hogescholen, VSNU en het ministerie van OCW. De opdracht is uitgevoerd door een [ontwikkelteam](#)¹ van experts en veldvertegenwoordigers Samen Opleiden & Inductie met begeleiding van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren.

Het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en werkwijze peer review is te vinden op de website van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren². U vindt daar ook achtergrondinformatie over de ontwikkeling van het kwaliteitskader en de werkwijze peer review.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Universiteiten
van Nederland }

- <https://www.platformsamenopleiden.nl/kennisbank/ontwikkelteam-kwaliteitskader-samen-opleiden-inductie-en-peer-review/>
- <https://www.platformsamenopleiden.nl/kwaliteitskader-samen-opleiden-inductie/>